

Funkční svalový test

Funkční svalový test podle profesora Vladimíra Jandy je pomocnou vyšetřovací metodou užívanou především v rehabilitaci a neurologii pro zjištění a co možná neobjektivnější hodnocení svalové síly jednotlivých svalů či svalových skupin vykonávajících jeden pohyb.

Zásady svalového testu

Ve snaze co možná nejvíce objektivizovat a klasifikovat výsledky funkčního svalového testu je nutné respektování několika základních zásad:

- Testovat celý rozsah pohybu.
- Provádět celý pohyb plynule, pomalu, bez švihu.
- Fixovat pacienta a předcházet tak synkinézám.
- Při fixaci nestlačovat šlachy nebo břicho hlavního svalu.
- Odpor by měl v každém okamžiku pohybu směřovat kolmo na směr pohybu.
- Udržovat kladený odpor konstantní.
- Odpor neklást přes dva klouby.
- Nejprve nechat vyšetřovaného pohyb předvést, až následně jej instruovat ohledně přesného provedení pohybu.

Je nezbytné dodržovat kodifikovaný postup svalového testu, aby měl potřebnou výpovědní hodnotu. I přesto je však funkční svalový test do jisté míry zatížen subjektivním hodnocením. Je tedy doporučeno provádět opakované vyšetření pomocí svalového testu týměž pracovníkem pro lepší možnost porovnání vývoje onemocnění či účinnost terapie. Testování probíhá na pevné podložce, nejlépe vyšetřovacím stole, a test pro každý sval či svalovou skupinu je nutno minimálně třikrát opakovat. Tím můžeme získat i hrubou představu o unavitelnosti svalu.

Hodnocení svalového testu

Funkční svalový test má šest základních stupňů hodnocení, 0-5. V případě výsledku odpovídajícího přechodné hodnotě užíváme znaménka „+“ a „-“

- St. 5 Sval je schopen vykonat pohyb i proti značnému odporu.
- St. 4 Sval je schopen vykonat pohyb proti střednímu odporu.
- St. 3 Sval je schopen vykonat pohyb proti působení gravitace, bez přídavného odporu.
- St. 2 Sval je schopen vykonat pohyb jen při vyloučení působení gravitace.
- St. 1 Sval není schopen pohyb vykonat, ale jsou viditelné či palpovatelné jeho záškuby.
- St. 0 Sval nejvíce známky stahu, záškubu.

Hodnocení svalového testu mimického svalstva

Funkční svalový test bere v potaz i mimické svaly, na které je však obtížné aplikovat stupně hodnocení užívané pro hodnocení ostatních svalů, hodnotí se proto sice stejnou formou (stupnicí 0-5), která ale porovnává vykonaný pohyb mezi zdravou a postiženou stranou.

- St. 5 Bez asymetrie
- St. 4 S lehkou asymetrií
- St. 3 Stah zhruba v polovině rozsahu zdravé strany
- St. 2 Stah zhruba ve čtvrtině rozsahu zdravé strany
- St. 1 Viditelný či palpovatelný záškub svalu
- St. 0 Bez známky stahu

Svalová funkce

Ke správnému provedení, odečtení, ale i pochopení a interpretaci svalového testu (a nejen toho) je nutné brát v potaz, že ač je funkční svalový test vytvořen a užíván jako analytická metoda vyšetření jednotlivých svalů či svalových skupin, při provádění pohybu dochází takřka vždy k aktivaci i jiných svalů, které tak můžeme zprostředkovaně v jejich funkci hodnotit také.

Podle vztahu svalu k vykonávanému pohybu tak dělíme svaly na:

- **Hlavní svaly, agonisty.** Jsou hlavními vykonavateli kýženého pohybu.
- **Pomocné svaly, synergisty.** Pomáhají v pohybu agonistům či je mohou částečně nahradit.
- **Antagonisty,** tedy svaly s funkcí opačnou agonistům. Nad těmi je při vyšetření nutno přemýšlet jako možnými důvody omezení pohybu, např. při kontraktuře.
- **Fixační svaly, stabilizační.** Jejich funkcí není provést samotný pohyb, ale poskytnout potřebné zázemí pro jeho realizaci. Stabilizují segment vůči němuž je pohyb prováděn, místo úponu či začátku agonistů.
- **Neutralizační svaly.** Jejich činností se neutralizuje nechtěná komponenta pohybu agonisty.

Pro odpovídající funkci agonistů je naprosto stěžejní správná funkce stabilizačních svalů. Při jejich nesprávné funkci je negativně ovlivněna i funkce agonistů a sval se pak může jevit slabší, než ve skutečnosti je. Z tohoto důvodu je potřebné při provádění svalového testu myslet na fixaci segmentů naší rukou pro umenšení vlivu stabilizačních svalů na výsledek vyšetření.

Odkazy

Použitá literatura

- KOLÁŘ, Pavel, et al. *Rehabilitace v klinické praxi*. Praha: Galén, 2009. 76 s. [ISBN 978-80-7262-657-1](#).
- JANDA, Vladimír. *Funkční svalový test*. Praha: Grada, 1996. [ISBN 80-7169-208-5](#)